Valtuustoaloite tekstiviestihälytysjärjestelmän käyttöönoton selvittämisestä

KHALL 09.11.2026 § 262
487/09.00/2026

Vastaus valtuustoaloitteeseen tekstiviestihälytysjärjestelmän käyttöönoton selvittämisestä

Valtuutettu Henna Rautavuo-Hätönen jätti (KVALT 16.09.2024 § 33) Kotikunta-valtuustoryhmän puolesta valtuustoaloitteen tekstiviestihälytysjärjestelmän käyttöönoton selvittämisestä.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Asikkalan kunta selvittää tekstiviestihälytysjärjestelmän käyttöönottoa kriisi- ja häiriötilanteiden viestinnän tehostamiseksi. Aloitteessa nostetaan erityisesti esille vesihuollon häiriötilanteissa saadut kokemukset sekä tarve tavoittaa kuntalaiset nopeasti myös silloin, kun he eivät käytä sosiaalista mediaa tai seuraa kunnan verkkosivuja.

Aloitteessa esille nostettu tavoite on tärkeä. Häiriö- ja kriisitilanteissa oikea-aikainen, luotettava ja mahdollisimman kattava tiedottaminen on keskeinen osa kunnan varautumista. Viestinnässä on samalla otettava huomioon eri väestöryhmien mahdollisuudet vastaanottaa tietoa sekä viestintäjärjestelmien toimivuus erilaisissa häiriötilanteissa.

Vesihuollon häiriöviestintä

Asikkalan kunnan omistaman Aurinkovuoren Vesi Oy operatiiviset toiminnot siirtyvät 1.1.2027 alkaen Lahti Aqua Oy:n hoidettaviksi.

Lahti Aqualla on jo käytössään vesihuollon häiriötilanteisiin tarkoitettu tekstiviestijärjestelmä. Järjestelmä hyödyntää numeropalveluista saatavia puhelinnumero- ja osoitetietoja ja mahdollistaa viestien kohdentamisen häiriöalueella asuville henkilöille. Lisäksi asukkaat voivat rekisteröidä palveluun puhelinnumeronsa itse. Tämä on tarpeen esimerkiksi silloin, kun käytössä on salainen puhelinnumero tai työpuhelinliittymä, jota ei ole rekisteröity asuinpaikan osoitteeseen.

Vesihuollon häiriöviestinnän osalta on siten tarkoituksenmukaista hyödyntää Lahti Aquan olemassa olevaa järjestelmää. Operatiivisen toiminnan siirtymisen yhteydessä varmistetaan, että järjestelmän käyttö ulotetaan Asikkalan vesihuoltoasiakkaisiin ja että häiriöviestinnän vastuut ja toimintatavat ovat selkeät.

Sähkönjakelun ja kaukolämmön häiriöviestintä

Asikkalassa sähkönjakelusta vastaavat alueillaan Elenia Verkko Oyj ja Lahti Energia Sähköverkko Oy. Kaukolämpöä toimittaa osalle kunnan aluetta Lahti Energia. Myös näillä toimijoilla on käytössään häiriöviestinnän palveluita.

Elenia tiedottaa sähkönjakelun keskeytyksistä tekstiviesteillä ja sähköpostilla. Yhtiö on siirtynyt järjestelyyn, jossa häiriöviestipalvelu otetaan käyttöön automaattisesti myös asiakkaille, jotka eivät ole sitä erikseen tilanneet. Viestien perillemeno edellyttää kuitenkin, että asiakkaiden yhteystiedot ovat ajan tasalla.

Lahti Energia ja Lahti Energia Sähköverkko käyttävät tekstiviestejä muun muassa sähkönjakelun ja kaukolämmön keskeytys- ja häiriötiedottamiseen.

Sähkönjakelun ja kaukolämmön häiriöviestintä kuuluu ensisijaisesti kyseisistä palveluista vastaaville yhtiöille. Kunnan tehtävänä on huolehtia osaltaan toimijoiden välisestä yhteistyöstä ja täydentävästä viestinnästä erityisesti silloin, kun häiriöt vaikuttavat laajemmin kunnan palveluihin tai asukkaiden turvallisuuteen.

Valtakunnallinen väestönvaroitusjärjestelmä

Suomessa otetaan marraskuussa 2026 käyttöön uusi FI-Alert-väestönvaroitusjärjestelmä. Järjestelmä täydentää nykyisiä vaaratiedotuskanavia, joihin kuuluvat muun muassa radio, televisio ja 112 Suomi -sovellus.

FI-Alert perustuu matkapuhelinverkkojen Cell Broadcast -tekniikkaan. Sen avulla viranomaisten vaaratiedotteita voidaan lähettää nopeasti maantieteellisesti rajatulla alueella oleviin matkapuhelimiin. Viestien vastaanottaminen ei edellytä erilliseen palveluun rekisteröitymistä eikä vastaanottajien puhelinnumeroiden keräämistä.

Järjestelmää voidaan käyttää tilanteissa, joissa ihmisten henki, terveys tai merkittävä omaisuus on vaarassa. Se parantaa olennaisesti mahdollisuuksia tavoittaa väestö vakavissa vaaratilanteissa.

FI-Alert ei kuitenkaan ole kunnan yleinen tiedotuskanava. Sitä ei ole tarkoitettu tavanomaiseen palvelu- tai häiriötiedottamiseen, eikä kunta voi itsenäisesti lähettää järjestelmän kautta tiedotteita oman harkintansa perusteella. Kunnan on sen vuoksi edelleen huolehdittava omien palveluidensa häiriöviestinnästä ja viranomaisten kanssa tehtävästä viestintäyhteistyöstä.

Kunnan oman tekstiviestijärjestelmän käyttöönotto

Kunnan oman tekstiviestihälytysjärjestelmän käyttöönottoon liittyy teknisten kysymysten lisäksi erityisesti vastaanottajien yhteystietojen saatavuuteen ja ylläpitoon liittyviä haasteita.

Kunnalla ei ole käytettävissään kaikkien alueellaan asuvien tai oleskelevien henkilöiden matkapuhelinnumeroita. Kunta ei myöskään voi yleisesti saada teleoperaattoreilta tietoja kaikista alueella kulloinkin

käytössä olevista puhelinliittymistä.

Kuntalaisten yhteystietojen kokoaminen esimerkiksi väestötietojärjestelmän osoitetietojen ja kaupallisten numeropalveluiden avulla edellyttäisi henkilötietojen käsittelyn oikeusperustan, tietojen luovutusedellytysten sekä järjestelmän kustannusten ja ylläpidon selvittämistä.

Tällainenkaan järjestelmä ei tavoittaisi kaikkia asukkaita. Esimerkiksi salaiset puhelinnumerot, työliittymät ja muuttuneet yhteystiedot vaikeuttaisivat kattavan vastaanottajarekisterin muodostamista.

Vaihtoehtona olisi vapaaehtoiseen rekisteröitymiseen perustuva tekstiviestipalvelu, johon kuntalaiset voisivat ilmoittaa yhteystietonsa. Sen haasteena olisi kuitenkin kattavuus, sillä kaikki asukkaat eivät välttämättä rekisteröityisi palveluun.

Lisäksi järjestelmän käyttöönotto edellyttäisi sen varmistamista, että viestien lähettäminen onnistuu riittävän nopeasti myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin sekä silloin, kun kunnan tavanomaiset tietoliikenneyhteydet eivät ole käytettävissä.

Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet

Kunnan häiriö- ja kriisiviestinnässä on perusteltua hyödyntää ensisijaisesti jo olemassa olevia, palveluista vastaavien toimijoiden ylläpitämiä viestintäjärjestelmiä sekä valtakunnallista väestönvaroitusjärjestelmää. Näitä täydentää kunnan oma viestintä useissa eri kanavissa.

Kunta ottaa viestintävalmiutensa kehittämisessä huomioon valtuustoaloitteessa esitetyt havainnot osana varautumisen kehittämistä. Samalla varmistetaan vesihuollon, sähkönjakelun ja kaukolämmön toimijoiden kanssa, että käytössä olevista häiriöviestintäpalveluista ja niihin liittymisestä tiedotetaan kuntalaisille riittävästi.

Kunnan kriisi- ja häiriöviestintää kehitetään kokonaisuutena siten, että viestintä ei ole yksittäisen järjestelmän tai kanavan varassa.

Valmistelija

Talousjohtaja Aapo Pispa
puh. 044 778 0220, sähköposti: etunimi.sukunimi(a)asikkala.fi

Taloushallinnon korkeakouluharjoittelija Leevi Grönholm
puh. 044 778 0913, sähköposti: etunimi.sukunimi(a)asikkala.fi

Esittelijä

Kunnanjohtaja Ikola-Norrbacka Rinna

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se:

1. merkitsee tiedoksi vastauksen valtuustoaloitteeseen ja

2. toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Tämä pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Pykälä tarkastettiin kokouksessa.